

KRUS-KATALOGEN 2020

Innhold

Programvirksomhet og samtalekompetanse	6
Pappaprogram – grunnopplæring for programledere	7
Fag- og erfaringssamling for programledere i Pappaprogram	8
ER-VIL-KAN – et styrkebasert rus- og livsmestringsprogram	9
Fag- og erfaringssamling for programleder i ER-VIL-KAN.....	10
Fag- og erfaringssamling for programleder i FOKUS	11
- oppmerksomhet og mestring.....	11
Sinnemestring– grunnopplæring for programledere.....	12
VINN, motivasjonsprogram for kvinner – grunnopplæring.....	13
Dialogverksted – åpne samtaler med unge domfelte/innsatte	14
Motiverende samtale (MI)- trinn 2	15
Bygging av mestringstillit (BaM).....	16
Play it right - snakke med unge om seksualitet.....	17
Radikalisering og voldelig ekstremisme	18
Radikalisering som kan føre til voldelig ekstremisme - kurs	19
Radikalisering - samling for regionale radikaliseringskoordinatorer (ressurspersoner)	20
Radikalisering - samling for lokale radikaliseringskontakter	20
Konferanse om radikalisering som kan føre til voldelig ekstremisme	21
Rus og psykiske lidelser	22
Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse.....	23
Russamtalen	24
Ruskunnskap.....	25
Psykiske lidelser og personlighetsforstyrrelser	26
Førstehjelp ved selvmordsfare - Vivat.....	27
Fag- og erfaringssamling for rusmestringsenhetene	28
og andre rus-enheter	28
Isolasjonsproblematikk.....	29

Miljøarbeid og forebygging av isolasjon.....	30
Saksbehandling og fagsystemer	32
BRIK opplæring.....	33
Fag- og erfaringsamling om BRIK.....	34
DocuLive	35
Saksbehandling og forvaltningsrett.....	36
Personundersøkelse (PEU & PUM).....	37
Samling for lønnsansvarlig ved driftsenhet; ferielønn	38
Samling for lønnsansvarlige ved driftsenhet; lønn, SAP, reiser, årsoppgjør.....	38
Samling for Regnskap	38
Sikkerhet.....	40
Samling for regionale instruktører i fysisk maktanvendelse	41
Samling for lokale instruktører i fysisk maktanvendelse opplæringsfengsler	42
Konfliktdepende kommunikasjon som forebygging av trusler og vold mot ansatte	43
Risikostyring og beredskapsledelse.....	44
Risiko og konflikthåndtering.....	45
Operative førstebetjenter – kurs.....	46
Fag – og erfaringsamling om sikkerhet og beredskap	47
Straffegjennomføring i samfunnet.....	48
Fag- og erfaringsamling om Program mot ruspåvirket kjøring.....	49
Fag- og erfaringsamling om straffegjennomføring i institusjon etter straffegjennomføringsloven § 12.....	50
Fag- og erfaringsamling for Narkotikaprogram med domstolskontroll.....	51
Fag- og erfaringsamling om elektronisk kontroll.....	52
Fag- og erfaringsamling om bøteteneste.....	53
Lederutvikling	54
Økonomi for ledere	55
Jus for ledere	56
Saksbehandling og straffegjennomføringsrett for avdelingsledere og operative ledere i fengsel ...	57
HR og HMS.....	58
Internkontroll (KIKS).....	59
Grunnopplæring i arbeidsmiljø ("40-timerskurset")	60
HMS konferanse	61
Ansettelsesråd.....	62
Andre kurs	64
Fag- og erfaringsamling om unge	65

Barneansvarlig - kurs	66
Fag- og erfaringssamling for barneansvarlige	67
Gjeldsarbeid blant domfelte	68
Internasjonalt arbeid - Correctional Service - World Wide (CSWW).....	69
Fag- og erfaringssamling om forvaring.....	70
Verksbetjentutdanning (VBU)	72
Verksbetjentutdanningen (VBU 2020-2021).....	73
Produkt i utvikling.....	74
Prissetting, salg og markedsføring	75
Konferanser	76
Konferanse om isolasjon	77
Konferanse om kvinner under kriminalomsorgens ansvar inkl. erfaringssamling for kvinneansvarlig	78
Konferanse om aktivitetstilbudet (arbeidsdrift og fritidstilbud) til innsatte.....	79
Konferanse om seksuallovbrudd – straff og oppfølging	80
Konferanse om radikaliserings som kan føre til voldelig ekstremisme	81
HMS konferanse	82
Konferanse om eldre	83
IKT konferanse.....	84

Januar	
Læringsnettverk ODD - del 1	14.01-15.01
Samling for regionale FM instruktører	14.01-15.01
Bøtjetjenesten. Fag- og erfaringsamling.	29.01-30.01
Februar	
Straffegjennomføring etter § 12. Fag - og erfaringsamling	05.02
ER-VIL-KAN programopplæring. Fag -og erfaringsamling.	06.02-07.02
Russamtalen - Grunnopplæring	11.02-13.02
IKT-konferanse	12.02
Pappaprogram del 1	25.02-27.02
Mars	
Fokus erfaringsamling Oslo	04.03
Bygging av mestringstillit (BaM) - del 1	04.03-05.03
Økonomi for ledere	12.03
Samling lokale FM instruktører i opplæringsfengsler	16.03-17.03
Dialogverksted med unge domfelte	17.03-19.03
CSWW - internasjonalt arbeid	24.03-25.03
Samling for regionale radikaliseringskoordinatører	24.03-25.03
April	
Fokus erfaringsamling Bergen	02.04
Internkontroll, HMS og informasjonssikkerhet (KIKS)	16.04
Samling for lønnsansvarlig ved driftsenhet; ferielønn	16.04
Radikalisering som kan lede til voldelig ekstremisme - kurs	21.04-22.04
Pappaprogram del 2	21.04-22.04
Personaljuss for ledere	28.04-29.04
MI trinn 2 - del 1	29.04-30.04
Risikostyring og beredskapsledelse	31.03-02.04
Konfliktdempende kommunikasjon	21.04-23.04
Mai	
Konferanse om eldre innsatte	06.05
Psykiske lidelser & Personlighetsforstyrrelser	11.05-12.05
Forvaltningsrett og saksbehandling	12.05-13.05
HMS-konferansen	13.05
Bygging av mestringstillit (BaM) - del 2	13.05-14.05
Program mot ruspåvirket kjøring. Fag - og erfaringsamling	18.05-19.05
Førstehjelp ved selvmordsfare -VIVAT Kurs 1	26.05-27.05
Læringsnettverk ODD - del 2 inkl. erfaringsamling	26.05-27.05
Juni	
ND. Fag - og erfaringsamling	03.06-04.06
BRIK. Fag- og erfaringsamling	10.06
MI trinn 2- del 2	10.06-11.06
Sinnemestring - programopplæring	10.06-12.06

August	
VBU samling 1	17.08-20.08
September	
Pappaprogram. Fag- og erfaringsamling.	01.09
ER-VIL-KAN programopplæring del 1	01.09-03.09
Produkt i utvikling	08.09-09.09
Konferanse om inkl. erfaringsamling for kvinneansvarlig	09.09-10.09
Gjeldsarbeid blant domfelte	16.09-17.09
Ansettelsesråds kurs	22.09
Oktober	
Personundersøkelser (PEU & PUM)	06.10-07.10
Konferanse om seksuallovbrudd – straff og oppfølging	07.10
Samling for lokale radikaliseringskontakter	12.10-13.10
Samling for lønnsansvarlig ved driftsenhet	13.10
Barneansvarlig	13.10- 14.10
ER-VIL-KAN programopplæring del 2	13.10-16.10
Konferanse om radikalisering	14.10
BRIK - grunnopplæring	20.10-21.10
Play It Right	20.10-21.10
Elektronisk kontroll. Fag- og erfaringsamling	21.10
Internkontroll, HMS og informasjonssikkerhet (KIKS) Kurs 2	26.10
Doculive	26.10-27.10
Isolasjonsproblematikk	27.10-28.10
Saksbehandling og straffegjennomføringsrett	27.10
Rusmestringsenhetene. Fag og -erfaringsamling	28.10-29.10
November	
HMS kurs del 1	03.11-05.11
Førstehjelp ved selvmordsfare -VIVAT Kurs 2	03.11-04.11
Unge. Fag- og erfaringsamling.	04.11
Læringsnettverk ODD - del 3	07.11-11.11
Samling for regnskap	10.11
IKT-konferanse	18.11
ER-VIL-KAN programopplæring del 3	24.11-26.11
VBU samling 2	23.11-26.11
Forvaring. Fag- og erfaringsamling	25.11-26.11
Risiko og konflikthåndtering	30.11-02.12
Desember	
Konferanse om isolasjon	02.12
Operative førstebetjenter - kurs	03.12-04.12
HMS kurs del 2	02.12-03.12
Prissetting, salg og markedsføring	08.12-10.12
Ruskunnskap	08.12-10.12
Sikkerhet og beredskap. Fag- og erfaringsamling.	09.12

Programvirksomhet og samtalekompetanse

Pappaprogram – grunnopplæring for programledere

Tid:

Del 1: 25-27. februar

Del 2: 21-22. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Anne Natrud

Påmeldingsfrist: 13.januar

Pappaprogrammet er et program for domfelte/innsatte fedre som har et ønske om å opprettholde og/eller bedre relasjonen til sine barn. Programmet består av åtte pluss fem samlinger. Programleder setter selv sammen samlinger til et program tilpasset egen gruppe.

Målet med programmet er:

- å støtte fedrene i rollen som foreldre
- styrke troen på egne omsorgsferdigheter og opplevelsen av å gjøre noe bra for barnet
- skape bevissthet og trygghet om barns reaksjoner og behov samt betydningen av godt samspill mellom omsorgsgiver og barnet, for å fremme barnets positiv utvikling
- kunnskap og innsikt i og om betydningen av risiko- og beskyttelsesfaktorer for barns utvikling

Gjennomføringen av programmet er organisert som gruppesamlinger bygd opp rundt enkelttemaer og etter en fast struktur. Programmets kunnskapsgrunnlag er forankret i Barnekonvensjonen, utviklingsteori og kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer for barnets utvikling.

Grunnopplæringen går over to samlinger (3 + 2 dager). I perioden mellom samlingene skal deltakerne starte opp egen gruppe, og gjennomføre samlinger. Det er en fordel med forhåndskunnskap i motiverende samtale (MI).

Innhold:

- Programmets teorigrunnlag og bakgrunn
- Innføring i og trening på metodikk fra gruppesamlingene
- Programlederrollen og gruppeledelse
- Veiledning og erfaringsdeling
- Implementering og oppfølging

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere, som skal gjennomføre programmet med domfelte/innsatte. Det anbefales min. to deltakere fra hver enhet.

Fag- og erfaringsamling for programledere i Pappaprogram

Tid: 1. september

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Anne Natrud

Påmeldingsfrist: 10. august

Pappaprogrammet er et program for domfelte/innsatte fedre som har et ønske om å opprettholde og/eller bedre relasjonen til sine barn. Programmet består av åtte pluss fem samlinger. Programleder setter selv sammen samlinger til et program tilpasset egen gruppen.

Programmets kunnskapsgrunnlag er forankret i Barnekonvensjonen, utviklingsteori og kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer for barnets utvikling. For ytterligere informasjon om programmet, se kurspresentasjonen for grunnopplæring i programmet.

Erfaringsamlingen har som mål å være en arena for utveksling av erfaringer og påfyll av faglig kunnskap innen fagområder knyttet til Pappaprogrammet.

Innhold:

- Faglig påfyll
- Erfaringer fra praksis
- Innspill fra deltakerne

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere som har fullført grunnopplæringen for programledere. Andre interesserte kan også melde seg på.

ER-VIL-KAN – et styrkebasert rus- og livsmestringsprogram

Tid:

Del 1: 1-3. september

Del 2: 13-16. oktober

Del 3: 24-26. november

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Aage M. Aagesen

Påmeldingsfrist: 19.juni

ER-VIL-KAN er et styrkebasert rus- og livsmestringsprogram for innsatte og domfelte. Programmet er utviklet av KRUS gjennom en samskapende prosess med involvering fra både ansatte og innsatte i rusmestringsenhetene og Tyrilistiftelsen, samt innspill fra blant annet WayBack og Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse. Innholdet i programmet bygger også videre på tidligere erfaringer med programmer som NSAP og Kortprogram rus.

Målet har vært å skape et *helhetlig, fleksibelt og kunnskapsbasert program* som tar høyde for målgruppens komplekse livssituasjon, behov og ressurser. Programmet tar utgangspunkt i en styrkebasert tilnærming med røtter i desistance-forskning og inspirasjon fra Good Lives Model. ER-VIL-KAN består av 20 gruppesamlinger, samt to obligatoriske individuelle samtaler. Innholdet kan tilpasses målgruppa på ulike måter, med en minimum varighet på 6-8 gruppesamlinger. Deler av programmet kan også gjennomføres individuelt. Målet er at den enkelte deltager blir støttet i en personlig, sosial og praktisk prosess for å nærme seg det livet man ønsker seg etter endt straffegjennomføring, uten å skade seg selv eller andre.

Det er ønskelig at programmet integreres i den ordinære oppfølgingen med individuell samtaler, praktisk tilbakeføringsarbeid og planlegging av videre prosess for den enkelte deltager med involvering fra aktuelle tjenester og samarbeidspartnere.

Innhold:

- Programmets teorigrunnlag og bakgrunn.
- Innføring i og ferdighetstrening på metodikk i gruppesamlingene.
- Programlederrollen og gruppeledelse.
- Medvirkning og bruk av tilbakemeldinger fra deltagere.
- Samarbeid, tilbakeføring og rollefordeling.
- Implementering, veiledning og oppfølging.

Målgruppe:

ER-VIL-KAN er i utgangspunktet utarbeidet til bruk i rusmestringsenhetene, men også andre enheter som vil implementere programmet kan vurderes for deltagelse. Deltagelse forplikter at man parallelt med opplæringen gjennomfører programmet på sin enhet. Det er ønskelig at minimum 3 ansatte fra hver enhet deltar. Det anbefales at både sosialfaglig og fengselsfaglig kompetanse er representert. Når programmet skal implementeres i en rusmestringsenhet anbefaler vi også at spesialisthelsetjenesten involveres i opplæringen for å kunne integrere programinnholdet i individuell behandling og bidrar med veiledning av programledere om mulig.

Fag- og erfaringsamling for programleder i ER-VIL-KAN

Tid: 6-7. februar

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Aage M. Aagesen

Påmeldingsfrist: 6. januar

ER-VIL-KAN er et styrkebasert rus- og livsmestringsprogram for innsatte og domfelte. Programmet er utviklet av KRUS gjennom en samskapende prosess med involvering fra både ansatte og innsatte i rusmestringsenhetene og Tyrilistiftelsen, samt innspill fra blant annet WayBack og Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse. Innholdet i programmet bygger også videre på tidligere erfaringer med programmer som NSAP og Kortprogram rus.

Målet har vært å skape et *helhetlig, fleksibelt og kunnskapsbasert program* som tar høyde for målgruppens komplekse livssituasjon, behov og ressurser. Programmet tar utgangspunkt i en styrkebasert tilnærming med røtter i desistance-forskning og inspirasjon fra Good Lives Model. ER-VIL-KAN består av 20 gruppesamlinger, samt to obligatoriske individuelle samtaler. Innholdet kan tilpasses målgruppa på ulike måter, med en minimum varighet på 6-8 gruppesamlinger. Deler av programmet kan også gjennomføres individuelt. Erfaringsamlingen har som mål å være en arena for utveksling av erfaringer og påfyll av faglig kunnskap innen fagområder knyttet til ER-VIL-KAN.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere som har fullført grunnopplæringen for programledere. Andre interesserte kan også melde seg på.

Fag- og erfaringsamling for programleder i FOKUS - oppmerksomhet og mestring

Tid: Samling Oslo: 4.mars

Samling Bergen: 2.april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Elisabeth Letén

Påmeldingsfrist: 5. februar (Oslo) og 5.mars (Bergen)

Programmet «FOKUS - Oppmerksomhet og mestring» retter seg mot domfelte som ønsker å jobbe med utfordringer i forhold til stress og-følelsesregulering, uro, impulsivitet og lav selvfølelse. Kursopplegget er inspirert av mindfulness programmet MBSR (mindfulness based stress reduction) og er tilpasset kriminalomsorgen.

Erfaringsamlingene har som mål å være en arena for utveksling av erfaringer og påfyll av faglig kunnskap innen fagområder knyttet til FOKUS.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere som har fullført grunnopplæringen for programledere.

Sinnemestring– grunnopplæring for programledere

Tid: 10-12. juni

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Trond J. Martinsen

Påmeldingsfrist: 27. april

Sinnemestringsprogrammet er rettet mot innsatte og domfelte som har utfordringer knyttet til sinne og aggresjon. Det er også mulig å bruke programmet i individuelle samtaler med innsatte og domfelte.

Programmet skal bevisstgjøre deltakerne i ulike stadier i sinne-, endrings- og tankeatferd. Det skal også gi en forståelse av sammenheng mellom følelser, tanker og atferd. I tillegg å kunne sette sinne inn i et større perspektiv. Blant annet gjennom å kunne reflektere rundt sammenhengen mellom samfunn og individ. Sinte mennesker kommer fra et sted! Programmet har åtte leksjoner à to timer, som gjennomføres med to-tre leksjoner per uke. En hel gjennomføring vil ta ca. én måned og ledes av to gruppeledere.

Innhold:

- Sinne, samfunn og individ
- Gjennomgang av leksjonene i programmet
- Ulike mestringsstrategier og -teknikker
- Metoder for gjennomføring i gruppe og én-til-én
- Øvelser i grupper
- Veiledning og erfaringsdeling

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som ønsker å jobbe målrettet med domfelte/innsatte som har utfordringer knyttet til sinne og aggresjon. For å sikre gjennomføring lokalt, er det ønskelig at minimum to ansatte fra samme enhet/avdeling deltar i opplæringen.

VINN, motivasjonsprogram for kvinner – grunnopplæring

Tid: Trinn 1: Ikke fastsatt

Trinn 2: Ikke fastsatt

Sted: Kriminalvården i Sverige.

Påmelding sendes KRUS

Ansvarlig: Anne Natrud

Påmeldingsfrist: Ikke fastsatt

Utgifter i forbindelse med reise og overnatting må dekkes av deltakers arbeidssted.

VINN er et motivasjonsprogram spesielt tilrettelagt for kvinner under kriminalomsorgens ansvar. Programmet kan gjennomføres over 4-12 uker i gruppe eller individuelt. I programmet motiveres deltakerne til å utforske og nyttiggjøre seg sine ressurser, til å engasjere seg og ta beslutninger om endring av atferd, holdninger og livsstil.

Programmets kunnskapsgrunnlag er forankret i Antonovskys teori om salutogenese som er en grunnleggende beskrivelse av hvordan mestring, definert som opplevelse av sammenheng, kan bidra til høyere grad av livskvalitet. Salutogenese benyttes i samspill med motiverende samtale og sosialkognitiv teori.

Grunnopplæringen går over to samlinger (5 + 2 dager inkl. reisedager). I perioden mellom samlingene skal deltakerne gjennomføre VINN i praksis. Det er en fordel med forhåndskunnskap i motiverende samtale (MI) og Bygging av mestringstillit (BaM).

Innhold:

- Programmets teorigrunnlag og bakgrunn
- Innføring i og trening på metodikk fra gruppesamlingene
- Programlederrollen og gruppeledelse
- Veiledning og erfaringsdeling
- Implementering og oppfølging

Kurset vil i år bli gjennomført i samarbeid med Svensk kriminalvård og deltakerne må være forberedt på å ta kurset i Sverige. VINN i Sverige gjennomføres kun som grupper, og samlingen om barn er tatt ut.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere som skal gjennomføre 'VINN' med domfelte kvinner.

Dialogverksted – åpne samtaler med unge domfelte/innsatte

Tid: 17.-19. mars

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm.

Ansvarlig: Trond Jakob Martinsen

Påmeldingsfrist: 6.februar

KRUS har utviklet en veileder for åpne samtaler med unge domfelte/innsatte – Dialogverksted. Dialogverksted gjennomføres med 6-8 deltakere hvor gruppen selv er med på å forme samlingenes innhold. Dialogverksted er en arena for å bli sett, hørt og anerkjent slik at deltakerne får en anledning til å bidra som endringsagenter i eget liv. Samtidig vil dialogverkstedet også være et sted for kompetansebygging og kunnskapsformidling med formål å øke hver enkeltes muligheter til å bli aktive samfunnsaktører. Dialogverksted bygger på empowerment-perspektivet.

Veilederen gir 14 forslag til tema, og gjennom filmer, øvelser og diskusjoner er målet å skape en god arena for refleksjon på deltakernes premisser.

Veilederen består av følgende temaer:

1.Dialog og kommunikasjon	8. Familiens mange roller
2. Identitet	9. Kjønn, likhet og autonomi
3. Konfliktåndtering	10. Rus
4. Kultur, samfunn og individ	11. Økonomi
5. Mine muligheter med flere kulturer	12. Radikalisering og voldelig ekstremisme
6. Retten til å bestemme over eget liv	13. Forsoning
7. Livssituasjon- barndom, oppvekst og fremtid	14. Vold

Innhold:

- Programmets teorigrunnlag og bakgrunn
- Hvem er de unge vi møter i fengsel og friomsorg, hvor kommer de fra.
- Innføring i og ferdighetstrening på metodikk i gruppesamlingene
- Programlederrollen og gruppeledelse

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Motiverende samtale (MI)- trinn 2

Tid: Del 1: 29-30. april

Del 2: 10-11. juni

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Anne Natrud

Påmeldingsfrist: 7. september

Lokal opplæring: Kurset kan også holdes lokalt eller regionalt. For de som ønsker dette, ta kontakt med EVU v/ Hege Lauritzen, avd.leder.

Motiverende samtale eller motiverende intervju (MI) er en målrettet samtaleform for å motivere til atferdsendring og fremme endringsprosesser. MI bygger på en mestrings- og ressursorientert tilnærming. Lytter utforsker og forsterker fortellers iboende motivasjon, mestringsevne og forpliktelse til endring. Gjennom samarbeid og aktiv deltakelse fra personen det gjelder, vil man finne frem til motivasjonen personen allerede har og bygger videre på denne. MI vil bidra til brukermedvirkning i praksis ved at samtalemetodikken forutsetter personens aktive og konstruktive deltakelse.

MI er en internasjonalt anerkjent og forskningsbasert metodikk som opprinnelig ble utviklet for klinisk arbeid innen rusfeltet, men som nå anvendes på tvers av fagdisipliner, med ulike målgrupper og sammenhenger.

Målet med kurset er:

- å styrke deltakernes samtalekompetansen i motivasjons- og endringsarbeid, og fremme et klientsentrert perspektiv.
- deltakeren skal få dypere forståelse, videreutvikling og integrering av metodikk og kommunikasjonsferdigheter i MI.

Kurset går over fire dager fordelt på to samlinger (2+2 dager). I perioden mellom samlingene skal deltakerne gjennomføre samtaler basert på MI. Samtalene vil danne grunnlag for veiledning i løpet av den andre samlingen.

Pedagogikken i undervisningen bygger på oppdagelses- og erfaringslæring, og deltakerne må være innstilt på å jobbe med egne utviklings- og endringsprosesser. Det er ønskelig at deltakerne har deltatt på et grunnleggende MI-kurs.

Innhold:

- Grunnleggende verdier og holdninger i MI
- Motivasjon, endring og endringsprosesser
- Kommunikasjonsferdigheter og strategier i samtaler
- Øvelser og trening

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere som jobber med domfelte/innsatte, enten individuelt eller i gruppe.

Bygging av mestringstillit (BaM)

Tid: Del 1: 4-5. mars
Del 2: 13-14. mai

Sted: Velferdsetaten, Oslo kommune, Storgata 51, Oslo.

Ansvarlig: Aage Aagesen (KRUS) og Anne Jean Grefsgård (MAR Oslo poliklinikk, Oslo kommune). Kurset er et samarbeid mellom KRUS og Oslo kommune.

Påmeldingsfrist: 20. januar

BaM-samtaler innebærer å utforske og reflekterer over vaner, valg og mestring knyttet til konkrete situasjoner. Situasjonene som utforskes er enten hendelser hvor personen har repetert en vane, eller hendelser hvor vanen sto i ferd med å inntreffe, men hvor personen klarte å stoppe opp og hindre seg selv fra å repetere vanen. Vanen det arbeides med kan variere ut i fra personens endringsmål, men kan f.eks handle om rus, kriminalitet eller annen atferd personen ønsker å endre.

Målet med BaM-samtaler er at personen får troen på egen evne til å gripe inn og ta kontrollen i situasjoner som inneholder risiko for uønsket adferd eller lovbrudd, og slik opparbeider seg økt tro på å ta kontroll over vanskelige livsområder. BaM-samtaler kan gjennomføres både som individuelle samtaler eller som en del av et program- eller gruppetilbud i kommunalt rusarbeid, i friomsorgen eller i fengsel.

Innhold:

- Teorigrunnlaget for Bygging av Mestringstillit og tilknyttede tradisjoner
- Holdninger og verdier i BaM
- Bruk av FAK-skjemaer (Foranledning – Atferd – Konsekvens)
- BaMs anvendelsesområde, begrensninger og hvordan metodikken kan kombineres og støttes av andre metoder i ulike deler av en endringsprosess.
- Praktisering i mellomperioden.
- Veiledning.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som skal benytte BaM i samtaler med innsatte og domfelte og ansatte i Oslo kommune som skal benytte BaM i det kommunale rusarbeidet. Samarbeidspartnere som følger opp innsatte/domfelte under og etter straffegjennomføring.

Play it right - snakke med unge om seksualitet

Tid: 20-21. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Siv Gaarder

Påmeldingsfrist: 7. september

Nesten 25 % av domfelte under 25 år er dømt for seksuallovbrudd.

Temaet seksualitet føles gjerne vanskelig å snakke om i profesjonell sammenheng, men for at kriminalomsorgen skal utføre sitt samfunnsoppdrag med å forebygge ny kriminalitet trenger ansatte å gjøre det. Til dette trenger ansatte kunnskap og trygghet til å snakke med unge om temaet på en god måte.

Play it right er et sett med verktøy som hjelper ansatte i kriminalomsorgen å bli trygge på å snakke om temaet. Målet er å gi støtte i miljøarbeidet til unge innsatte/domfelte som er under behandling for skadelig seksuelle atferd, og støtte unge innsatte/domfelte i utvikling av sunn seksuell atferd.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere

Radikalisering og voldelig ekstremisme

Radikalisering som kan føre til voldelig ekstremisme - kurs

Tid: 21-22. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: David Hansen

Påmeldingsfrist: 9. mars

Lokal opplæring: Kurset kan også holdes lokalt eller regionalt. For de som ønsker dette, ta kontakt med EVU v/ Hege Lauritzen, avd.leder.

Innenfor temaet radikalisering og voldelig ekstremisme kommer det stadig ny kunnskap som kan påvirke kriminalomsorgen. Dette 2-dagerskurset vil gi deltakerne økt kompetanse innenfor radikalisering som fagbegrep, samt viktig kunnskap knyttet til radikaliseringens betydning for arbeid med innsatte/domfelte både i fengsel og friomsorg.

Innhold:

- Introduksjon til radikaliseringsprosesser
- Høyreekstremisme
- Voldelig islamisme
- Fengselet som arena for radikalisering
- Returnerte fremmedkrigere

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Radikalisering - samling for regionale radikaliseringskoordinatorer (ressurspersoner)

Dato: 24-25. mars

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Erna Woldvik

Ansvarlig KDI: Kari-Anne Aasen Aasterud og Naima Khawaja,

Påmeldingsfrist: Invitasjon

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med arrangementet.

Innenfor temaet radikalisering kommer det stadig ny kunnskap som kan påvirke kriminalomsorgen. Opplæringen vil gi deltakerne økt kompetanse innenfor radikalisering som fagbegrep, samt refleksjoner knyttet til radikaliseringens betydning for kriminalomsorgen. Radikaliseringskoordinatorene har ansvaret for den lokale opplæringen innenfor temaet.

Målgruppe:

Kriminalomsorgsdirektoratet har i samråd med regionene valgt ut aktuelle radikaliseringskoordinatorer som inviteres til samlingene.

Radikalisering - samling for lokale radikaliseringskontakter

Tid: 12-13. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Erna Woldvik

Ansvarlig KDI: Kari-Anne Aasen Aasterud og Naima Khawaja,

Påmeldingsfrist: Invitasjon

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med arrangementet.

Innenfor temaet radikalisering kommer det stadig ny kunnskap som kan påvirke kriminalomsorgen. Opplæringen vil gi deltakerne økt kompetanse innenfor radikalisering som fagbegrep, samt refleksjoner knyttet til radikaliseringens betydning for kriminalomsorgen. Radikaliseringskoordinatorene har ansvaret for den lokale opplæringen innenfor temaet.

Målgruppe:

Kriminalomsorgsdirektoratet har i samråd med regionene valgt ut aktuelle radikaliseringskontakter som inviteres til samlingene.

Konferanse om radikaliserings som kan føre til voldelig ekstremisme

Tid: 14. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: David Hansen

Ansvarlig KDI: Kari-Anne Aasen Aasterud og Naima Khawaja

Påmeldingsfrist: 15. september

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KRUS og KDI inviterer til konferanse hvor hensikten er å sette søkelyset på sentrale problemstillinger som vedrører radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Rus og psykiske lidelser

Forebygging av overdosedødsfall etter løslatelse

Tid:

Læringsnettverk samling 1: 14-15. januar

Læringsnettverk samling 2: 26. mai

Læringsnettverk samling 3: 10-11. november

Fag- og erfaringssamling: 27. mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: David Steinsvik

Påmeldingsfrist: 7. desember

Hvert år dør cirka 260 personer av overdose. Norge har de siste årene hatt blant de høyest registrerte forekomstene av narkotikautløste dødsfall per innbygger i Europa. Det er en økt risiko for overdosedødsfall de første ukene etter løslatelse – etter tre til åtte dager uten stoff, er toleransen lik null igjen.

KRUS, i samarbeid med helsedirektoratet, har siden 2016 jobbet med prosjektet «Forebygging av overdosedødsfall etter soning». Hensikten med prosjektet er å øke kunnskapen om overdoseforebygging og forbedre praksis i tilbakeføringen, slik at overdosedødsfall kan forebygges. Læringsnettverk som metode vil bli benyttet.

Hver prosjektperiode varer i ett år og innebærer totalt tre samlinger på KRUS i løpet av året for prosjektgruppen fra de enkelte fengslene. De vil også bli fulgt opp av KRUS mellom samlingene. Det legges vekt på å bruke eksisterende rutiner i enhetene, og tiltakene kan derfor tilpasses.

Innhold:

- Rusfaglig innhold
- Samarbeid, tilbakeføring og rollefordeling
- Implementering og oppfølging
- Erfaringsutveksling mellom prosjektfengsler

Målgruppe:

Personer i prosjektgruppen fra deltakende enheter i prosjektet "Forebygging av overdosedødsfall etter soning", evt ansatte som er relevante for prosjektarbeidet i den enkelte enhet.

Målgruppe (for erfaringssamling):

Deltakere fra tidligere prosjektfengsler inviteres også til å delta på erfaringssamlingen.

Russamtalen

Tid: 11-13. februar

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Trond Jakob Martinsen

Påmeldingsfrist: 6. januar (Kurs 1) og 5. oktober (Kurs 2)

Lokal opplæring: Kurset kan også holdes lokalt eller regionalt. For de som ønsker dette, ta kontakt med EVU v/ Hege Lauritzen, avd.leder.

Russamtalen er et rehabiliterende rustiltak i kriminalomsorgen, og skal benyttes som alternativ til reaksjon etter straffegjennomføringslovens § 40, jfr. rundskriv KDI 12/2014, «Retningslinjer for bruk av russamtalen». Russamtalen skal tilbys dersom domfelte/innsatte avlegger positiv urinprøve eller erkjenner bruk av rusmidler. Den kan også være et tilbud til domfelte/innsatte som ønsker samtaler om sitt rusproblem.

Russamtalen består av tre samtaler, pluss en fjerde samtale som er frivillig. Samtalene bygger på metodikkene MI og BaM, og har til hensikt å motivere domfelte/innsatte til å endre rusvaner, ved at den domfelte styrkes i troen på mestring av eget liv.

Innhold:

- Kjennskap til bakgrunn, historikk og rammer for gjennomføring av russamtalen.
- Grunnleggende kjennskap til Russamtalens oppbygging og teorigrunnlag.
- Grunnleggende ferdigheter i bruk av BaM i samtaler om rus og kriminalitet
- Bevissthet om sammenhengen mellom rusproblematikk og levekårsutfordringer.
- Bevissthet om spenningsfeltet mellom makt og omsorg i Russamtalen, og evne til reflektere rundt etiske og praktiske aspekter knyttet til dette.
- Ferdighetstrening i bruk av Russamtalen
- Veien videre (samtale 4)

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som skal gjennomføre Russamtalen som alternativ reaksjonsform, eller som ønsker å bruke Russamtalen som et verktøy i endringsarbeid.

Ruskunnskap

Tid: 8-10. desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Trond J Martinsen

Påmeldingsfrist: 26. oktober

Antallet innsatte og domfelte i kriminalomsorgen som har et problematisk forhold til bruk av rusmidler har vært høyt i mange år, og en vesentlig andel av de domfelte har begått rusrelaterte lovbrudd. Rusmiljøet endrer seg, men behovet for hjelp er stadig til stede. Det er etablert en rekke tiltak for å yte hjelp til de som trenger det.

Innhold:

- Trender i bruk av rusmidler
- Tegn og symptomer
- Bevissthet om sammenhengen mellom rusproblematikk og levekårsutfordringer.
- Avhengighet og skadevirkninger
- Endring, motivasjon og mestring
- Brukererfaringer
- Hva kan kriminalomsorgen tilby?
- Forpliktelser, avtaler og regelverk i kriminalomsorgen

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Psykiske lidelser og personlighetsforstyrrelser

Tid: 11-12. mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Elisabeth Letén

Påmeldingsfrist: 23. mars

Det er en langt høyere forekomst av psykiske lidelser blant innsatte og domfelte enn i befolkningen for øvrig. Et viktig spørsmål er hvordan vi kan arbeide bedre og mer målrettet for å forebygge utvikling/forverring av psykiske lidelser under soningen.

Dette kurset skal bidra til å styrke kunnskapen om psykiske lidelser for å styrke kursdeltakernes evne til å kunne se og forstå når hjelpebehov oppstår.

Kurset skal også gi større trygghet i kommunikasjon med den innsatte, med det mål å støtte og å skape trygghet og nødvendige grenser. Kursdeltakerne skal også få bedre kjennskap til hvilke helsetjenester som jobber med hva overfor denne gruppen, og hvordan hjelpen tilbys og samordnes.

Innhold:

- Forekomst av psykiske lidelser i norske fengsler
- Om personlighetsforstyrrelser
- Om hovedgruppene, utvikling og kjennetegn
- Oppfølging -hva kan gjøres for å minske skadevirkninger
- Samarbeid med helse-, omsorgs- og spesialisthelsetjenesten

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Førstehjelp ved selvmordsfare - Vivat

Tid:

Kurs 1: 26-27. mai

Kurs 2: 3-4. november

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm.

Ansvarlig: Anne Natrud

Påmeldingsfrist: 14. april (Kurs 1) og 22. september (Kurs 2)

Påmelding lokalt: Kurset kan også holdes lokalt eller regionalt. For de som ønsker dette, ta kontakt med EVU v/ Hege Lauritzen, avd.leder.

Selv mord er et stort samfunnsproblem. Årsakene til selvmordstanker er sammensatte og det kan være vanskelig å oppfatte faresignaler. Utdanning og trening i førstehjelp ved selvmordsfare øker muligheten for å forstå signalene og yte førstehjelp. Vivat er et av Helsedirektoratets selvmordsforebyggende tiltak og tilbyr opplæring i hvordan en kan lære å bli mer oppmerksom, fange opp faresignaler og yte førstehjelp til mennesker i selvmordsfare.

Førstehjelp ved selvmordsfare er et to-dagerskurs som gir kompetanse til å se og møte mennesker i selvmordsfare. Kurset er utviklet av Living Works i Canada og brukes internasjonalt under betegnelsen ASIST, Applied Suicide Intervention Skills Training.

Målet med kurset er å styrke deltakernes kompetanse når det gjelder å fange opp signaler som viser tegn på selvmords-adferd og hvordan vi følge opp innsatte/domfelte som er i risikogruppen for selvskading og selvmord.

Innhold

- Kunnskap om selvmordsatferd
- Hvordan identifisere og møte mennesker som tenker på selvmord
- Bevisstgjøre holdninger til selvmord
- Modell for intervensjon ved selvmordsfare
- Kriminalomsorgens retningslinjer for kartlegging av selvmordsfare
- Øvelse i å identifisere og fange opp selvskading og selvmordsadferd
- Samarbeid med tilknyttede tjenester

Målgruppe

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere og enheter og avdelinger som ønsker å ha kurset lokalt.

Fag- og erfaringsamling for rusmestringsenhetene og andre rus-enheter

Tid: 28-29. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Aage Aagesen

Ansvarlig KDI: Anne Dahl

Påmeldingsfrist: 14. september

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med arrangementet.

KRUS og KDI, i samarbeid med Helsedirektoratet, inviterer til fag- og erfaringsamling for rusmestringsenhetene og andre rusenheter. Samlingen er et viktig bidrag i arbeidet med å sikre og opprettholde et godt faglig innhold. Samarbeidet mellom kriminalomsorgen og spesialisthelsetjenesten ved rusmestringsenhetene, og mellom kriminalomsorgen og andre samarbeidspartnere i fengselet og eksternt, blir vektlagt.

Målet med konferansen er å gi faglig kunnskap og å utveksle erfaringer, samt å ta opp praktiske og organisatoriske spørsmål knyttet til arbeidet ved enhetene.

Innhold

Det er ønskelig med innspill til tema før samlingen.

Målgruppe:

Ansatte og ledere fra kriminalomsorgen og spesialisthelsetjenesten ved rusmestringsenhetene og andre rusenheter.

Ansatte og ledere ved andre enheter i kriminalomsorgen som jobber med rusproblematikk og rehabilitering. Andre samarbeidspartnere i fengselet og andre av kriminalomsorgens samarbeidspartnere, som f.eks. helsetjenester lokalt, regionalt og nasjonalt. Ansatte fra NAV, skole, kommuner og brukerorganisasjoner er også velkomne.

Isolasjonsproblematikk

Tid: 27-28. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Karianne Hammer

Påmeldingsfrist: 14. september

Kriminalomsorgen opplever store utfordringer med å gi innsatte i norske fengsler det fellesskap som er tilrådelig for å forebygge skadevirkninger av isolasjon.

Innhold:

- Innblikk i ulike former for isolasjon
- Kunnskap om skadevirkninger av isolasjon
- Aktuelle tiltak for å forebygge og redusere isolasjon
- Fokus på dynamisk sikkerhet
- Kunnskap om ulike kommunikasjonsverktøy

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen.

Miljøarbeid og forebygging av isolasjon

Tid: 4-5 dager fordelt på 2 samlinger og etter avtale.

Sted: Regionalt eller lokalt

Ansvarlig: Elisabeth Letén / Anne Natrud

Påmeldingsfrist: Løpende, ta kontakt med KRUS for informasjon.

Kurset involverer hele avdelingen og samarbeidspartnere i tilknyttede tjenester. Gode strukturer, samarbeid og bevisst kommunikasjon er sentrale elementer for å få til et godt miljø- og relasjonsarbeid. Systematisk samarbeid internt i avdelingen og tverrfaglighet er en nødvendig forutsetning for godt endringsarbeid.

Forebygging av isolasjon er tett forbundet med miljøarbeid og vil være et tema i alle kurs.

Innhold:

- Kontaktbetjentarbeid
- Økt kompetanse og bevisstgjøring om samarbeid og involvering av den innsatte i egen utvikling.
- Kommunikasjonstrening basert på motiverende samtale.

Hvert kurs designes i samarbeid med avdelingen, ut fra hvilken situasjon og behov som eksisterer.

Målgruppe:

Enheter og avdelinger som ønsker å sette fokus på miljøarbeid og forebygging av isolasjon.

Saksbehandling og fagsystemer

BRIK opplæring

Tid: 20-21. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: David Steinsvik

Påmeldingsfrist: 7. september

BRIK er en strukturert og IT-basert kartlegging av domfeltes behov og ressurser. Kartleggingssystemet ble innført som et pilotprosjekt høsten 2012, og fra 2015 ble BRIK implementert i hele kriminalomsorgen. Metoden som benyttes i BRIK er intervjubasert og inneholder ulike data som kan brukes som grunnlag for straffegjennomføringen og i samarbeid med andre relevante aktører.

Målgruppen er domfelte som skal oppholde seg i Norge etter endt straffegjennomføring. Domfelte må samtykke i å bli kartlagt.

Innhold:

- Presentasjon av BRIK: Metode, hensikt, gjeldende forskrift
- Gjennomgang av samtykkeerklæring og veiledning
- Innføring i praktiske øvelser i bruk av verktøyet
- Demonstrasjon av rapportmodul

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen.

Fag- og erfaringsamling om BRIK

Tid: 10. juni

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: David Steinsvik

Ansvarlig KDI: Kristin Tandberg

Påmeldingsfrist: 11.mai

KRUS og KDI inviterer til fag- og erfaringsamling om BRIK. BRIK er et strukturert og IT-basert verktøy for kartlegging for domfelte. Fagsystemet tar sikte på å avdekke domfeltes ressurser og behov. Målet er å sikre en straffegjennomføring hvor den domfelte sammen med ansatte kan jobbe målrettet med ressurser og behov, avklare og etablere et forvaltningssamarbeid. BRIK gir også grunnlag for statistikk og forskning.

Innhold:

- Innholdet i samlingen er basert på:
- Tidligere evalueringer
- Tilbakemeldinger og innspill fra ansatte som benytter BRIK
- Nyheter og utfordringer
- Tekniske problemstillinger og spørsmål

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som har gjennomført BRIK opplæring.

DocuLive

Tid: 26-27. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KDI: Liv Ohrstrand

Ansvarlig KRUS: Elin Viko

Påmeldingsfrist: 25. september

Merk at overnatting ikke dekkes i forbindelse med arrangementet.

DocuLive er et dataverktøy for dokumenthåndtering og saksbehandling, som benyttes i kriminalomsorgen.

Innhold:

- Hvordan finne frem i DocuLive
- Opprette og redigere dokumenter
- Kopiere i DocuLive
- Sende vedlegg
- Saksgang
- Søke i DocuLive
- Opprette favoritter
- Kobling til Kompis-Kif og Kompis-Kia

Målgruppe:

Ansatte som jobber i DocuLive eller både i DocuLive og Kompis.

Saksbehandling og forvaltningsrett

Tid: 12-13. mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Birgitte Langset Storvik

Påmeldingsfrist: 1. april

Mange ansatte i kriminalomsorgen har som oppgave å utforme vedtak etter forvaltningsloven og å følge opp klager og andre henvendelser fra blant annet innsatte og domfelte. For disse er det viktig med god kompetanse for å sikre riktige avgjørelser og en ensartet praksis. Kurset gir en innføring i sentrale bestemmelser i forvaltningsloven og annet regelverk som er relevant for saksbehandling i kriminalomsorgen. Det blir en kombinasjon mellom teoretisk gjennomgang og diskusjoner med utgangspunkt i reelle caser.

Innhold:

- Grunnleggende prinsipper og regelverk
- Generelle saksbehandlingsregler
  - Habilitet
  - Veiledningsplikt
  - Rask saksbehandling
  - Plikt til å nedtegne muntlige opplysninger
  - Bruk av fullmektig
  - Taushetsplikt
- Saksbehandlingsregler som gjelder ved enkeltvedtak
  - Forhåndsvarsel
  - Utredningsplikt
  - Dokumentinnsyn
  - Utforming av vedtak
  - Klageregler
  - Omgjøring uten klage
  - Informasjonssikkerhet
  - Varsling av fornærmede og etterlatte

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen uten juridisk formalkompetanse, som jobber med saksbehandling knyttet opp mot innsatte og domfelte.

Personundersøkelse (PEU & PUM)

Tid: 6-7. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21. Lillestrøm

Ansvarlig: Birgitte Langset Storvik

Påmeldingsfrist: 31.august

Personundersøkelse er en kartlegging av livssituasjonen til en person som er siktet eller tiltalt i en straffesak, herunder personlighet, livsforhold (familiebakgrunn, oppvekst, skole, arbeid, forhold til rusmidler m.m.) og fremtidsmuligheter. Hensikten er å skaffe opplysninger til påtalemyndighet og domstol som bør tas hensyn til ved avgjørelsen av saken. Dette gjelder spesielt ved spørsmål om idømmelse av forvaring, samfunnsstraff, narkotikaprogram med domstolskontroll, program mot ruspåvirket kjøring og ungdomsstraff.

En personundersøkelse kan også være nyttig for kriminalomsorgen for å fastsette innholdet i straffegjennomføringen. Friomsorgskontoret er ansvarlig for at undersøkelsen gjennomføres i tråd med regelverket.

Gjennomføring av en personundersøkelse stiller blant annet krav til personundersøkerens kunnskap om formål med ulike typer personundersøkelser, evne til å innhente relevant informasjon, kompetanse på å formulere siktedes utsagn på en mest mulig presis måte, og være bevisst på å skille fakta og egne vurderinger.

Innhold:

DAG 1:

- Regelverk som gjelder for personundersøkelser.
- Personundersøkelse sett fra domstolens og påtalemyndighetens side.
- Spesielt om personundersøkelse for mindreårige (PUM) og i ND-saker.
- Vergens rolle.

DAG 2:

- Erfaringsutveksling med utgangspunkt i reelle caser. Det blir en veksling mellom innlegg, gruppearbeid og diskusjon i plenum.

Målgruppe:

Ansatte ved friomsorgskontor som utfører personundersøkelser, samt andre interesserte.

Samling for lønnsansvarlig ved driftsenhet; ferielønn

Tid: 16. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Mari Hiorth Bjørngård

Ansvarlig fra KRUS: Elin Viko

Påmeldingsfrist: 9. mars

Innhold:

- Ferielønn

Målgruppe:

Lønnsansvarlige ved enheter i kriminalomsorgen, krever lesetilgang SAP og kjennskap GAT

Samling for lønnsansvarlige ved driftsenhet; lønn, SAP, reiser, årsoppgjør

Tid: 13. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Mari Hiorth Bjørngård

Ansvarlig fra KRUS: Elin Viko

Påmeldingsfrist: 9. september

Innhold:

- Lønn
- SAP
- Reiser
- Årsoppgjør

Målgruppe:

Lønnsansvarlige ved enheter i kriminalomsorgen, krever lesetilgang SAP og kjennskap GAT

Samling for Regnskap

Tid: 10. november

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Mari Hiorth Bjørngård

Ansvarlig fra KRUS: Elin Viko

Påmeldingsfrist: 1. oktober

Innhold:

- Faktura, Agresso, kontoplan, mva, rapporter, kontroll

Målgruppe:

Regnskapsansvarlige ved driftsenhet i Kriminalomsorgen

Sikkerhet

Samling for regionale instruktører i fysisk maktanvendelse

Tid: 14-15. januar

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Kjetil Næstby

Påmeldingsfrist: Innkalling

KRUS arrangerer årlig en samling for regionale instruktører i fysisk maktanvendelse. Dette er en samling som bidrar til jevnlig oppdatering og regodkjenning av utvalgte regionale instruktører. Etter at de regionale instruktørene har gjennomgått regodkjenning på denne samlingen, kan de regodkjenne de lokale instruktørene i regi av regionene.

I løpet av en treårsperiode vil samlingene gi regodkjenning til instruktører innen alle disipliner innenfor faget.

Målgruppe:

Regionale instruktører i fysisk maktanvendelse.

Samling for lokale instruktører i fysisk maktanvendelse opplæringsfengsler

Tid: 16-17. mars

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Kjetil Næstby

Påmeldingsfrist: Innkalling

KRUS arrangerer årlig en samling for lokale instruktører i fysisk maktanvendelse som er knyttet opp mot aspirantene ved opplæringsfengselene. Dette er en samling som bidrar til jevnlig oppdatering.

Målgruppe:

Lokale instruktører i fysisk maktanvendelse ved opplæringsfengslene.

Konfliktdempende kommunikasjon som forebygging av trusler og vold mot ansatte

Tid: 21-23. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Karianne Hammer

Påmeldingsfrist: 9. mars (Kurs 1) og 7. september (Kurs 2)

De siste årene har det vært en økning i vold og trusler mot ansatte i Kriminalomsorgen. Et viktig tema i forebyggende arbeid er hvordan bevisstgjøring av egne stressreaksjoner og triggere kan bidra til å forhindre eller dempe eskalerende situasjoner.

Kurset skal bidra til økt forståelse av stress generelt, samt gi kunnskap om hvordan tolkninger/krenkelser påvirker reaksjonsmønsteret (toleransevindu) i hjernen.

Målet er å gi deltakerne en grunnleggende forståelse av atferd og gi de verktøy for å kunne forebygge og håndtere uønskede hendelser uten å bruke fysisk makt.

Innhold:

- Grunnleggende atferdsforståelse
- Betydningen av stress for hjernens fungering, toleransevindu
- Kunnskap om hvordan stressreaksjoner påvirker kommunikasjon
- Bevisstgjøring av eget kroppsspråk og fokus på deeskalerende holdninger
- Økt kunnskap om ulike kommunikasjonsverktøy som kan forebygge og/eller gi dempende effekt i eskalerte situasjoner
- Reguleringsstøtte
- Gjennomføre ulike praktiske øvelser

Målgruppe:

Ansatte i Kriminalomsorgen.

Risikostyring og beredskapsledelse

Tid: 31. mars-2. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Ole Stageberg

Påmeldingsfrist: 17. februar

Mål og hensikt med kurset er å gi forståelse og kunnskap på områdene risikostyring og beredskapsledelse.

Risikostyring er et verktøy for proaktiv styring, prioritering av ressurser og ikke minst et beslutningsverktøy for ledelsen. Kurset vil gi innsikt i verktøy og metoder i dette arbeidet. God risikostyring skaper grunnlaget for en bedre beredskapsledelse.

Beredskapsledelse vil for de fleste være en stor utfordring. Det handler om evnen til å håndtere situasjoner med potensielle alvorlige konsekvenser for menneske, organisasjon eller samfunn. Kurset har fokus på å utvikle forståelse for proaktiv metode i ledelse av beredskapen i enhetene. Det omhandler blant annet prinsipper for god stabsledelse, og kompetanse på det praktiske stabsarbeidet. En godt fungerende stab kjennetegnes på en tydelig og kompetent stabsleder med en velorganisert stab der stabspersonell kjenner sine roller og oppgaver.

Innhold:

- Risikoforståelse og risikostyring
- Beredskapsledelse og beredskapsplanlegging
- Stabsarbeid og proaktiv stabsmetodikk
- Beslutningstaking ved kriser
- Risiko- og krisekommunikasjon
- Mediehåndtering i kriser

Målgruppe:

Enhetsledere og personell som arbeider med risikostyring og/eller er en del av beredskapsledelsen.

Risiko og konflikthåndtering

Tid: 30. november-2.desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Knut Mellingsæter Sørensen

Påmeldingsfrist: 19. oktober

Kurset i risiko- og konflikthåndtering handler om å forhindre og løse konflikter på ulike nivåer mellom ansatte og domfelte. Kurset tar sikte på å gi deltakerne økt bevissthet om å identifisere risiko før og under konflikter. Det vil også ha fokus på faglig og erfaringsbasert kunnskap for å forebygge og håndtere konflikter. Ulike former for øvelser er en sentral del av kurset. Innhold:

Innhold:

- Verktøy for konfliktløsning
- Kommunikasjonsformer
- Forebygging og inngripen

Målgruppe:

Ansatte i Kriminalomsorgen.

Operative førstebetjenter – kurs

Tid: 3-4. desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Ole Stageberg

Påmeldingsfrist: 19. oktober

Kurset omhandler taktisk og operativ ledelse i fengsel. Kurset ønsker å gi kompetanse og ferdigheter på daglig taktisk og operativ ledelse, samt gi innsikt i hvordan bidra forhold til enhetens risikohåndtering og beredskapsarbeidet.

Innhold:

- Beslutningstaking
- Risikovurdering
- Samarbeid med eksterne etater
- Ordegiving
- Øvelser
- Saksbehandling ved operative situasjoner
- Aksjonsledelse
- Etterarbeid etter hendelser

Målgruppe:

Operative førstebetjenter i fengsel

Fag – og erfaringsamling om sikkerhet og beredskap

Tid: 9.desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Ole Stageberg

Ansvarlig KDI: Trine L. Stai og Kari-Anne Aasen Aasterud

Påmeldingsfrist: 11.november

Kriminalomsorgen er stadig i endring. Dette påvirker vår sikkerhet og beredskap. Vi har blant annet utfordringer knyttet til nye kategorier innsatte, arbeid mot radikalisering og kunnskap om risikovurderinger.

Hensikten med samlingen er å skape kunnskap om og utvikling av sikkerhets- og beredskapsarbeidet gjennom erfaringsutveksling, kunnskapsdeling og faglig påfyll.

Innhold:

Det er ønskelig med innspill til tema før samlingen.

Målgruppe:

Ledere, ressurspersoner og ansvarlige for sikkerhet og beredskap i kriminalomsorgen

Straffegjennomføring i samfunnet

Fag- og erfaringsamling om Program mot ruspåvirket kjøring

Tid: 18-19. mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Aage Aagesen

Ansvarlig KDI: Anne Dahl

Påmeldingsfrist: 3. april

KRUS inviterer til Fag- og erfaringsamling om straffereaksjonen Program mot ruspåvirket kjøring. Fag- og erfaringsamlingen er en arena for utveksling av erfaringer, nettverksbygging, kvalitetsforbedringsarbeid og for faglig påfyll. Målet er å styrke kunnskaps- og ferdighetsnivået hos programledere som jobber med straffereaksjonen, samt dele erfaringer som kan bidra til utvikling og kvalitetsforbedring av innholdet i straffereaksjonen.

Innhold:

Faglig påfyll, informasjon om oppdateringer og utviklingsarbeid, erfaringsutveksling, praktiske utfordringer, fordypning innenfor utvalgte emner, ferdighetstrening m.m.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som har deltatt på grunnopplæring i Program mot ruspåvirket kjøring.

Fag- og erfaringsamling om straffegjennomføring i institusjon etter straffegjennomføringsloven § 12

Tid: 5. februar

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Birgitte L. Størvik

Ansvarlig KDI: Gerhard Ploeg

Påmeldingsfrist: 13. januar

Straffegjennomføringsloven § 12 åpner opp for at domfelte kan gjennomføre hele eller deler av straffen i en institusjon som ikke hører inn under kriminalomsorgen. Straffegjennomføring i institusjon kan bidra til en bedre tilbakeføring til samfunnet med lavere risiko for ny kriminalitet. Det er friomsorgskontorene som har oppfølgingsansvaret for de domfelte. Målet med samlingen er å skape en arena for oppdatering av kunnskap og erfaringsutveksling på tvers av enhetene, samt å sikre en enhetlig praksis i arbeidet med slike saker.

Innhold:

- Saksbehandlingsrutiner
- Kvalitet på føringer i KOMPIS og DocuLive
- Samarbeid mellom fengsler og friomsorgskontor
- Gjennomgang av utvalgte emner etter innspill fra deltakerne
- Erfaringsutveksling

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som jobber med § 12-saker og samarbeidende institusjoner.

Fag- og erfaringsamling for Narkotikaprogram med domstolskontroll

Tid: 3-4. juni

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Ingunn Seim

Ansvarlig fra KRUS: Marianne Olstad

Påmeldingsfrist: 4.mai

Merk at overnatting ikke dekkes i forbindelse med arrangementet.

KDI inviterer til Fag- og erfaringsamling for narkotikaprogram med domstolskontroll. Samlingen er et viktig bidrag i arbeidet med å sikre og opprettholde et godt faglig innhold, og i å sikre enhetlig praksis ved gjennomføring av ND. Målet med samlingen er å gi faglig kunnskap og å utveksle erfaringer, samt å ta opp praktiske og organisatoriske spørsmål knyttet til arbeidet ved enhetene.

Innhold:

Faglig påfyll, informasjon om utvikling, samarbeid og samhandling, erfaringsutveksling, praktiske utfordringer, fordypning innenfor utvalgte emner.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som jobber med ND-saker, samt ansatte fra andre etater som har ND som ansvarsområde.

Fag- og erfaringsamling om elektronisk kontroll

Tid: 21. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Marianne K. Øster

Ansvarlig for KRUS: Birgitte L. Storvik

Påmeldingsfrist: 21. september

KDI og KRUS inviterer til fag- og erfaringsamling om straffegjennomføring med elektronisk kontroll (EK). Ordningen ble etablert som straffegjennomføringsform i Norge i 2008 og ble landsdekkende i 2014. EK utgjør i dag en stor del av kriminalomsorgens samlede kapasitet med totalt 500 plasser til enhver tid, og preger mange sider av virksomheten. 1/3 av alle nye dommer på ubetinget fengselsstraff gjennomføres i sin helhet med EK, og delgjennomføring er et viktig utslusingstiltak for å sikre en god tilbakeføring til samfunnet.

Innhold:

Målet med samlingen er å skape en arena for oppdatering av kunnskap, informasjon om utvikling og erfaringsutveksling på tvers av enhetene. Det er friomsorgskontorene som har ansvar for den praktiske gjennomføring av sakene, men fengslene er sentrale i arbeidet med å overføre domfelte til EK delgjennomføring. Det er derfor viktig at ansatte i alle deler av kriminalomsorgen er kjent med denne straffegjennomføringsformen.

Målgruppe:

Ledere, koordinatore og EK-konsulenter ved alle friomsorgskontor, tilbakeføringskoordinatorer og andre ansatte som jobber med progresjon og utslusing i fengslene, øvrige ansatte i kriminalomsorgen, samt våre samarbeidspartnere i forvaltningen og andre interesserte.

Fag- og erfaringsamling om bøteteneste

Tid: 29. – 30. januar

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KDI: Guri L. Holte

Ansvarlig KRUS: Erna Woldvik

Påmeldingsfrist: 16. desember

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med arrangementet.

KDI inviterer til fag- og erfaringsamling om bøteteneste. Bøteteneste er et alternativ til subsidiær fengselsstraff for personer som ikke betaler ilagt bot, ved at de gjør opp for seg gjennom arbeid. Ordningen ble innført som et prøveprosjekt for bosatte i Troms fylke 1. januar 2014. Fra og med 1. oktober 2019 ble den utvidet til å gjelde hele landet. Målet med samlingen er å skape en arena for oppdatering av kunnskap og erfaringsutveksling på tvers av enhetene, samt å sikre en enhetlig praksis i arbeidet med slike saker.

Innhold:

- Regelverk
- Saksbehandling
- Innhold i bøtetenesten
- Praktisk gjennomføring
- Erfaringsutveksling

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som jobber med bøteteneste, øvrige ansatte i kriminalomsorgen, samt våre samarbeidspartnere i forvaltningen og andre interesserte.

Lederutvikling

Økonomi for ledere

Tid: 12. mars

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KDI: Mari Hiorth Bjørngård Mari Bjørngård, KDI og Jan Erik Fauske, region vest

Ansvarlig KRUS: Elin Viko

Påmeldingsfrist: 12. februar

Kurset gir en innføring i statlig økonomistyring. Kursdeltakerne vil få nærmere innsikt i temaer som budsjettprosess og regelverk på økonomifeltet. I tillegg vil det bli lagt opp til diskusjon rundt spesifikke problemstillinger og erfaringsutveksling.

Kurset retter seg mot ledere som har behov for grunnleggende innføring i disse oppgavene - enten du nettopp har fått ansvar for slike oppgaver eller du ønsker en oppfriskning.

Innhold:

- Grunninnføring i økonomi i staten generelt og kriminalomsorgen spesielt
- Gjennomgang av budsjettår
- Behovsinnmelding
- Planlegging og budsjettering
- Utdringer i selve driftsfasen
- Rapportering
- Revidering

Målgruppe:

Ledere med budsjettansvar.

Jus for ledere

Tid: 28-29. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Birgitte Langset Storvik

Påmeldingsfrist: 20. mars

En leder med personalansvar må ha god innsikt i det regelverket som regulerer forhold for de ansatte. Dette kurset skal gi økt innsikt i regelverk knyttet til personalledelse i staten. Det vil også gi mulighet til å diskutere reelle problemstillinger fra egen hverdag og å dele erfaringer med andre.

Innhold:

- Grunninnføring i rettskilder og saksbehandling knyttet til personalledelse.
- Praktisk arbeid med utgangspunkt i reelle caser.
- Temaer: Arbeidsgivers styringsrett, ansettelse, tilrettelegging for arbeidstakere med redusert arbeidsevne, omstilling / endringer i arbeidsforhold, konflikthåndtering, disiplinærsaker.

Målgruppe:

Ledere og andre med lederfunksjon som har personalansvar.

Saksbehandling og straffegjennomføringsrett for avdelingsledere og operative ledere i fengsel

Tid: 27.oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Birgitte Langset Storvik

Påmeldingsfrist: 28. september

Avdelingsledere og operative ledere i fengsel må treffe en rekke beslutninger etter straffegjennomføringsloven, herunder fremstillinger, permisjoner, overføringer, utelukkelse fra fellesskap og bruk av kontrolltiltak og tvangsmidler. For å sikre riktige avgjørelser og en ensartet praksis er det viktig med god kompetanse om regelverket. Forvaltningsloven stiller også krav til hvordan saksbehandlingen skal utføres.

Kurset tar for seg bestemmelser i straffegjennomføringsloven og forvaltningsloven som er sentrale i det daglige arbeidet som avdelingsleder og operativ leder i fengsel. Det blir en kombinasjon mellom teoretisk gjennomgang og diskusjoner med utgangspunkt i reelle caser.

Innhold:

- Utvalgte bestemmelser i straffegjennomføringsloven
- Utvalgte bestemmelser i forvaltningsloven

Målgruppe:

Avdelingsledere, fungerende avdelingsledere, operative vaktledere og fungerende operative vaktledere i fengsel som har ansvar for saksbehandling knyttet opp mot innsatte.

HR og HMS

Internkontroll (KIKS)

Tid:

Kurs 1: 16. april

Kurs 2: 26. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KDI: Mette Salicath

Ansvarlig KRUS: Marianne Olstad

Påmeldingsfrist: 16. mars (Kurs 1) og 25. september (Kurs 2)

Dette dags-kurset er tilrettelagt for deg som trenger god kunnskap om internkontroll og kriminalomsorgens internkontrollsystem. Det vil være hovedvekt på internkontrollaktiviteter som risikovurderinger og avviksbehandling.

Målet er at deltakerne skal få hevet sin kompetanse innen internkontroll, og at de kan utnytte mulighetene som ligger i KIKS.

Innhold:

- Om kravene til internkontroll.
- Risiko og sårbarhetsvurdering.
- Avviksbehandling.

Målgruppe:

Ledere, verneombud, avviksbehandlere, HMS-koordinatorer og andre nøkkelpersoner som skal delta i internkontrollarbeidet. Det er ønskelig med grunnkurs i arbeidsmiljøkunnskap.

Grunnopplæring i arbeidsmiljø ("40-timerskurset")

Tid:

Del 1: 3-5. november

Del 2: 2-3. desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KDI: Mette Salicath

Ansvarlig fra KRUS: Marianne Olstad

Påmeldingsfrist: 21. september

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med arrangementet.

KDI, KRUS, region øst og region sør arrangerer et sentralt grunnopplæringskurs i arbeidsmiljø. Kurset består av 2 moduler over 3 + 2 dager. Mellom modulene skal det gjennomføres en arbeidsmiljørelatert hjemmeoppgave. For å få godkjent kurset må begge moduler gjennomføres.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som er verneombud, hovedverneombud, AMU-medlemmer og ledere. Ved stor pågang vil verneombud og AMU-medlemmer som har hatt verv i mer enn 6 måneder bli prioritert.

HMS konferanse

Tid: 13.mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Mette Salicath

Ansvarlig fra KRUS: Marianne Olstad

Påmeldingsfrist:

En kompetansegivende møteplass for alle som jobber med HMS.

Ledere, HMS-koordinatorer, verneombud, AMU-medlemmer og tillitsvalgte på alle nivåer i kriminalomsorgen inviteres til faglig påfyll, nettverksbygging og inspirasjon til videre arbeid. Utdeling av arbeidsmiljøprisen er et av høydepunktene på konferansen.

Målgruppe:

Ledere, HMS-koordinatorer, verneombud, AMU-medlemmer og tillitsvalgte.

Ansettelsesråd

Tid: 22. september

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KDI: Hege Marie Hauge, KDI,

Region Øst: Marit Kohmann

Ansvarlig KRUS: Berit Sjøli

Påmeldingsfrist: 24. august

Innhold:

- Ansettelsesråd
- Arbeidsgivers styringsrett
- Habilitet
- Ansettelse/Rekruttering
- Midlertidig ansettelse
- Oppsigelse
- Advarsel og ordensstraff
- Avskjed og Suspensjon
- Saksbehandlingsregler

Målgruppe:

Medlemmer i ansettelsesråd, ledere og ansatte i administrative stillinger som arbeider med rekruttering.

Andre kurs

Fag- og erfaringsamling om unge

Tid: 4. november

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Siv Gaarder

Ansvarlig KDI: Kristin Tandberg

Påmeldingsfrist: 2. oktober

Unge innsatte og domfelte, mellom 15 og 25 år, utgjør en stor gruppe av de som gjennomfører straff eller varetekt i norsk kriminalomsorg. Hvordan kan vi bidra til å gjøre at tiden under straff blir et vendepunkt for en ung person i stedet for å eskalere en kriminell karriere. Vi trenger aldersspesifikk kunnskap på mange områder for å gjøre jobben på en god måte.

Innhold:

Fag og erfaringsamlingen vil bidra med oppdatert fagkunnskap og kompetanse om straffegjennomføring og miljø- og tilbakeføringsarbeid for unge. Det legges i stor grad opp til at deltakerne utveksler erfaringer, gode praksiser og utfordringer man møter i arbeidet med denne gruppen i kriminalomsorgen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen, konfliktrådene som arbeider med ungdomsstraff, våre samarbeidspartnere som jobber spesielt med denne gruppen og andre interesserte

Barneansvarlig - kurs

Tid: 13.oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Anne Natrud

Påmeldingsfrist: 1.september

I Norge opplever mange barn hvert år å ha en mamma eller pappa som sitter i fengsel eller soner straff ute i samfunnet. Barn som pårørende i kriminalomsorgen er en utsatt gruppe, og å gjennomføre en straff er en belastning for både den domfelte/innsatte, familien og spesielt for barna. Kriminalomsorgen har ansvar for å tilrettelegge for at barna kan ha kontakt med sine pårørende gjennom straffegjennomføringen. Det er viktig at domfelte/innsatte får mulighet til å beholde sin «foreldrerolle», under straffegjennomføringen, for å kunne opprettholde sin rolle som foreldre også etter endt straffegjennomføring.

Barnets beste skal legges til grunn i alle forhold som berører barn i kriminalomsorgen. Barneansvarlig ble etablert i 2015 og ansvar for å følge opp at kriminalomsorgen legger til rette for at barneperspektivet blir ivaretatt ved den enkelte enhet og i tråd med gjeldende regelverk. Målet er å styrke barnas rettigheter og å redusere belastningen det er for barn når foreldrene gjennomfører straff eller sitter i varetekt. Barneansvarlige har en sentral rolle i kontakten med barn og deres pårørende, samarbeidspartnere og andre ansatte i enheten i barnefaglige spørsmål.

Målet med kurset er å gi deltakerne kunnskap og kompetanse i barnefaglige temaer og bidra til å skape bevissthet og trygghet i rollen som barneansvarlig.

Innhold:

- Fagspesifikke temaer knyttet til barn og deres pårørende
- Informasjon fra KDI

Kurset for barneansvarlig og fag- og erfaringssamling for barneansvarlige, blir arrangert som to påfølgende dager. Påmelding skjer separat for hver av dagene. For mer informasjon om fag- og erfaringssamlingen for barneansvarlig, se egen beskrivelse annet sted i katalogen.

Målgruppe:

Barneansvarlige i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Fag- og erfaringssamling for barneansvarlige

Tid: 14. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Anne Natrud

Ansvarlig KDI: Kristin Tandberg

Påmeldingsfrist: 1. september

I Norge opplever mange barn hvert år å ha en mamma eller pappa som sitter i fengsel eller soner straff ute i samfunnet. Kriminalomsorgen har ansvar for å tilrettelegge slik at barna kan ha kontakt med sine pårørende gjennom straffegjennomføringen. Det er viktig å styrke barnas rettigheter og redusere den belastningen det er for barn når foreldre gjennomfører straff. Barneansvarlige har en sentral rolle i kontakten med barna og deres pårørende, samarbeidspartnere og andre ansatte i enheten i barnefaglige spørsmål.

Fag- og erfaringssamlingen er en arena for utveksling av erfaringer, nettverksbygging og for faglig påfyll. Innholdet i samlingen er temaer som barneansvarlige er opptatt av og ønsker et fokus på.

Innhold:

- Faglig påfyll
- Informasjon fra KDI
- Utveksling av erfaringer fra praksis
- Implementering og oppfølging

Fag- og erfaringssamling for barneansvarlige og kurset for barneansvarlig, blir arrangert som to påfølgende dager. Påmelding skjer separat for hver av dagene. For mer informasjon om kurset for barneansvarlig, se egen beskrivelse annet sted i katalogen

Målgruppe:

Barneansvarlige i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Gjeldsarbeid blant domfelte

Tid: 16-17. september

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Trond J. Martinsen

Påmeldingsfrist: 5. august

Gjeldsproblematikk og andre økonomiske vanskeligheter er svært utbredt hos domfelte. Blant gjengangerne sliter nesten samtlige med denne utfordringen. Dette henger også ofte tett sammen med tilbakefall til rus og kriminalitet. Mange er klar over dette, men vet ikke hvordan de skal bidra til å ta tak i problemet. Svært enkle grep kan her gjøre en stor forskjell, og på dette kurset skal deltakerne lære å sette domfelte i stand til å ta tak i egen gjeld. Kurset skal både gi motivasjon, bakgrunnskunnskap og ikke minst praktiske verktøy.

Innhold:

- Gjeld og økonomiske utfordringer i et samfunnsperspektiv
- Hva er gjeldsarbeid
- Gjeldsordninger
- Veien videre
- Øvelser

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og våre samarbeidspartnere som arbeider med domfelte og gjeldsproblematikk.

Internasjonalt arbeid - Correctional Service - World Wide (CSWW)

Tid: 24-25. mars

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KRUS: Elin Viko

Ansvarlig fra KDI: Kim Ekhaugen

Påmeldingsfrist: 24. februar

Merk at overnatting ikke dekkes i forbindelse med arrangementet.

KRUS og KDI inviterer til to spennende dager med fokus på kriminalomsorgens internasjonale arbeid. Vi inviterer eksterne foredragsholdere fra utenriktjenester, internasjonale organisasjoner og internasjonale kriminalomsorgsfora. Vi inviterer også foredragsholdere på internasjonalt prosjektsamarbeid. Kurset gir også god innsikt i samarbeidet med landene involvert i EØS-samarbeid og kriminalomsorgssamarbeidet med Ukraina og Russland.

Innhold:

- Introduksjon om internasjonalt arbeid i kriminalomsorgen:
- EØS-samarbeid
- Norden
- Norske partnere / pågående prosjekter
- Erfaringer og utfordringer
- Nye og spennende muligheter i en global virksomhet
- Praktisk samarbeid

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen med interesse for internasjonalt arbeid. Både nye og «gamle» partnere i internasjonalt samarbeid, EØS- Ukraina og Russlandssamarbeid er spesielt velkomne.

Fag- og erfaringsamling om forvaring

Tid: 25-26. november

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Birgitte Langset Storvik

Påmeldingsfrist: 19. oktober

Forvaring er en straff som stiller andre krav til kriminalomsorgen enn gjennomføring av vanlig fengselsstraff. Første dag av samlingen er beregnet på de som trenger en grunnleggende innføring i forvaringsordningen. Andre dag er beregnet på personer med erfaring fra arbeid med forvaringsdømte i tillegg til deltakere fra dag én. Denne dagen vil bl.a. gi mulighet for å diskutere reelle problemstillinger fra hverdagen og å dele erfaringer med andre. Det er valgfritt om man er med på en eller to dager.

Innhold dag 1:

- Definisjon av forvaring, herunder vilkår for idømmelse
- Hvem er de forvaringsdømte?
- Innholdet i forvaringsstraffen
- Endringsarbeid i praksis
- Prøveløslatelse fra forvaring – prosessen fram til løslatelse og oppfølging i prøvetiden

Innhold dag 2:

- Utvalgte emner
- Erfaringsutveksling

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen som arbeider med forvaringsdømte under straffegjennomføringen (i fengsel og friomsorgen), og ansatte i andre institusjoner som skal motta forvaringsdømte i en overgangsfase frem mot løslatelse. Kriminalomsorgens samarbeidspartnere i forvaltningen fra ulike private og offentlige institusjoner inviteres også til å delta.

Verksbetjentutdanning (VBU) og kurs for arbeidsdriften

Verksbetjentutdanningen (VBU 2020-2021)

Tid:

Første samling: 17.-20.august 2020
Andre samling: 23.-26.november 2020
Tredje samling: 25.-28.januar 2021
Fjerde samling: 07.-10.juni 2021

Sted: KRUS, Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Geir Eskeland

E-post: geir.eskeland@krus.no

Påmeldingsfrist: 15. april 2020

Utdanningstilbudet er en kriminalomsorgsfaglig grunnutdanning for alle ansatte i arbeids- og verksdriften. Den strekker seg over ca. ti måneder og inneholder fire samlinger på KRUS. Mellom samlingene skal det avsettes arbeidsdager til fjernundervisning. Disse er fordelt slik at det gjennomgående vil være en dag per uke. De fleste arbeidsdagene er gruppebaserte. Fjernundervisningen er databasert med plattformen "Canvas". Gruppemøter vil foregå via Skype og internett. Deltakerne er avhengig av tilgang til internett via bredbånd. Alle deltakere på VBU må ha bærbar PC til studiene. Det må påregnes utskrift og innkjøp av noe litteratur. I tillegg får deltakerne noen gratis lærebøker av KRUS ved oppstart.

Deltakerne må ha grunnleggende kunnskap i databehandling, slik som tekstbehandling, e-post og internett. Dette er en forutsetning for å delta.

Deltakerne vil bli gitt noen enkle lese- og skriveoppgaver som skal utføres og leveres KRUS før første samling.

Detaljert kjøreplan for utdanningsforløpet vil være klar og bli tilsendt deltakerne i løpet av uke 21 i 2020. Målet med utdanningen er å gi ansatte i arbeidsdriften en kriminalomsorgsfaglig grunnutdanning, slik at de får kompetanse til å nå de mål arbeidsdriften har i en helhetlig kriminalomsorg.

Innhold:

Undervisningsmodellen består av tre emner:

Emne 1: Etatskunnskap og sikkerhet i fengsel

Emne 2: Verksbetjenten i miljøarbeid og tilbakeføringsarbeidet

Emne 3: Verksbetjentens rolle som arbeidsleder og tilrettelegger

Målgruppe:

Ansatte i arbeids- og verksdriften uten kriminalomsorgsfaglig utdanning

Produkt i utvikling

Tid: 8-9. september

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Siv Gaarder

Påmeldingsfrist: 3.august

Arbeidsdriften skal være økonomisk bærekraftig samtidig som den skal bidra til at innsatte får styrket sin kompetanse for en fremtid uten kriminalitet. Arbeidsdriften må utvikle sterke, gode produkter, basert på produksjonsmetoder som gir læringsutbytte for innsatte med ulike læringsmål. Design- og næringsorientert produktutvikling er viktige elementer for å lykkes med begge deler.

Kurset gir teoretisk kunnskap og praktiske ferdigheter i designmetodikk og produktutvikling. Kurset gjennomføres i samarbeid med Bachelorprogrammet for produktdesign ved Oslo Met, institutt for produktdesign.

Innhold:

- Teoretisk innføring i designmetodikk
- Øving på praktiske ferdigheter i designmetodikk og prototyping

Målgruppe:

Ansatte i arbeidsdriften

Prissetting, salg og markedsføring

Tid: 8-12. desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig: Siv Gaarder

Påmeldingsfrist: 26. oktober

Arbeidsdriften skal aktivisere innsatte og gi kompetanse for en fremtid uten kriminalitet. Samtidig har produksjonen mål om økonomisk avkastning. Produktene skal selges i marked. Kurset gir innsikt hva som påvirker pris i et marked, hvordan arbeidsdriften kan kalkulere pris på produktene og hvordan sosiale medier kan brukes som salg og markedsføringsverktøy.

Innhold:

- Innblikk i relevant teori innen økonomi, salg og markedsføring
- Praktiske ferdigheter i historiefortelling og foto i markedsføring av produkter

Målgruppe:

Ansatte i arbeidsdriften

Konferanser

Konferanse om isolasjon

Tid: 2. desember

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Karianne Hammer

Ansvarlig KDI: Kristin Tandberg

Påmeldingsfrist: 11.september

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KRUS og KDI inviterer for andre år på rad til nasjonal konferanse om isolasjon. Kriminalomsorgen opplever store utfordringer med å gi innsatte i norske fengsler det fellesskap som er tilrådelig. Konferansen vil sette fokus på ulike isolasjonsforebyggende tiltak og hvordan man best kan forhindre isolasjonsskader.

Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Konferanse om kvinner under kriminalomsorgens ansvar inkl. erfaringssamling for kvinneansvarlig

Tid: 9-10. september

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: Birgitte L. Storvik

Ansvarlig KDI: Øyvind Alnæs

Påmeldingsfrist: 12.august

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KRUS og KDI inviterer til nasjonal konferanse om kvinner. Konferansen er en arena for utveksling av erfaringer på tvers av enhetene, nettverksbygging, og for faglig påfyll. Målet er å styrke kunnskaps- og ferdighetsnivået for ansatte som jobber med kvinner, samt dele erfaringer som kan bidra til utvikling og kvalitetsforbedring av innholdet i straffen.

Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Innhold:

Dag 1: Erfaringssamling for kvinneansvarlige

Dag 2: Kvinnekonferanse: Faglig påfyll, erfaringsutveksling, praktiske utfordringer, m.m.

Målgruppe:

Ansatte som jobber i kvinnefengsler, avdeling for kvinner eller som jobber med rene kvinnegrupper i friomsorgen.

Konferanse om aktivitetstilbudet (arbeidsdrift og fritidstilbud) til innsatte

Tid: 28-29. april

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KRUS: Trond Martinsen / Geir Eskeland

Ansvarlig fra KDI: Anne Dahl

Påmeldingsfrist: 20.mars

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

Tittel på årets konferanse: Nye tider, nye verktøy?

KRUS og KDI inviterer til nasjonal konferanse om aktivitetstilbudet til innsatte.

Aktivitetstilbudet i fengsel består i dag av en rekke ulike tilbud som for eksempel arbeidsdrift, skole, fysisk aktivitet, kultur, osv. som drives både på dagtid og ettermiddag. Arbeidsdriften er den største daglige aktiviteten for innsatte i norske fengsler. Fremtidens arbeidsdrift bør kunne kvalifisere innsatte og domfelte til å komme i arbeid og møte arbeidslivets utfordringer.

Innenfor Kriminalomsorgen blir det drevet en rekke aktiviteter som er knyttet til fritidsvirksomhet. De største anstaltene har egne fritidsavdelinger, mens mange av de mindre anstaltene og overgangsboligene har aktiviteter knyttet til innholdet.

Målsetningen med konferansen er å spre gode eksempler på aktivitetstilbud til innsatte og på hvordan man gjennom samarbeid kan øke aktivitetstilbudet og heve kvaliteten på tilbudene. Konferansen vil også være en møteplass for erfaringsdeling, nettverksbygging og faglig påfyll. Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Konferanse om seksuallovbrudd – straff og oppfølging

Tid: 7. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KRUS: Trond Martinsen, Siv Gaarder

Ansvarlig fra KDI: Håkon Melvold

Påmeldingsfrist: 7.september

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KRUS og KDI inviterer til nasjonal konferanse om seksuallovbrudd. Vi ser at vi gjennom de seinere åra har møtt stadig flere utfordringer knyttet til seksuallovbrudd. Både i forhold til at lovbruddene skjer på stadig flere arenaer, blant annet på sosiale medier, at strafferammene blir skjerpa og at en stadig større andel av fangebefolkningen soner dommer for seksuallovbrudd. Pr i dag er rundt 20 % av de innsatte dømt for seksuallovbrudd. Målsetningen med konferansen er å øke bevisstheten rundt denne type lovbrudd og hvordan vi møter lovbytere. Både i forhold til soningssituasjonen og tilbakeføring.

Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

Konferanse om radikaliserings som kan føre til voldelig ekstremisme

Tid: 15. oktober

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig KRUS: David Hansen

Ansvarlig KDI: Kari-Anne Aasen Aasterud og Naima Khawaja

Påmeldingsfrist: 15.september

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KRUS og KDI inviterer til konferanse hvor hensikten er å sette søkelyset på sentrale problemstillinger som vedrører radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

HMS konferanse

Tid: 13. mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Sissel Marie Avseth

Ansvarlig fra KRUS: Marianne Olstad

Påmeldingsfrist: 1.april

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KDI inviterer til den årlige HMS konferansen. Konferansen skal være en kompetansegivende møteplass for alle som jobber med HMS.

Ledere, HMS-koordinatorer, verneombud, AMU-medlemmer og tillitsvalgte på alle nivåer i kriminalomsorgen inviteres til faglig påfyll, nettverksbygging og inspirasjon til videre arbeid. Utdeling av arbeidsmiljøprisen er et av høydepunktene på konferansen.

Målgruppe:

Ledere, HMS-koordinatorer, verneombud, AMU-medlemmer og tillitsvalgte.

Konferanse om eldre

Tid: 6. mai

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Øyvind Alnæs

Ansvarlig fra KRUS: Marianne Olstad

Påmeldingsfrist: 27. mars

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

Andelen innsatte 50 år og eldre har i perioden økt fra 6 prosent i 2000 til 19 prosent i 2019. Kriminalomsorgen må håndtere en gruppe innsatte med en stigende gjennomsnittsalder og en stadig større gruppe eldre innsatte. Denne internasjonale trenden kan forsterke utfordringer knyttet til behandling og pleie- og omsorgstjenester for innsatte. Det kan kreve praktiske endringer som universell utforming og tettere dialog med kommunale tjenesteytere, men også nytenkning knyttet til ulike straffegjennomførings- former for denne gruppen med store

Dette er den første fagkonferansen om eldre innsatte i norsk kriminalomsorg. Konferansen skal belyse erfaringer fra norsk og internasjonal kriminalomsorg og bidra til erfaringsdeling om et tilpasset innhold i straffegjennomføringen for gruppen eldre innsatte.

Agenda blir lagt ut i god tid før konferansen.

Målgruppe:

Ansatte i kriminalomsorgen og samarbeidspartnere.

IKT konferanse

Tid: 12. februar
18. november

Sted: KRUS - Solheimsgata 21, Lillestrøm

Ansvarlig fra KDI: Tone Traa

Ansvarlig fra KRUS: Elin Viko

Påmeldingsfrist: 13. januar og 19. oktober

Merk at det ikke dekkes overnatting i forbindelse med konferanser.

KDI inviterer til IKT samling. Samlingen skal være en kompetansegivende møteplass for de som jobber med IKT i Kriminalomsorgen.

Agenda vil sendes ut i forkant av samlingene til påmeldte og skal gi deltakerne faglig påfyll, mulighet for nettverksbygging og inspirasjon til videre arbeid

Målgruppe:

Målgruppe er IKT ansatte i KDI, IKT regionansvarlige og IKT driftsansvarlige i enhetene.